

2008-09-22

PERSCOMMUNIQUÉ

Exportbestemmingen en leren-door-exporteren: gegevens uit België

door Mauro Pisu

NBB Working Paper No 140 - Research Series

Een omvangrijke, op macro-economische gegevens gebaseerde academische literatuur toont een positief verband aan tussen de export en de economische groei. Meer recentelijk konden gegevens op bedrijfsniveau een nieuw licht op dit thema werpen vanuit een meer gedesaggregeerd oogpunt. Tot nu toe is de meest solide bevinding van die literatuur dat exporteurs groter en productiever zijn dan niet-exporteurs.

Er zijn twee mogelijke verklaringen voor dat verschijnsel. Volgens de eerste ervan, de zogenaemde zelfselectiehypothese, zullen enkel de productiefste bedrijven het winstgevend vinden om exporteurs te worden, omdat bepaalde onontbeerlijke investeringen nodig zijn alvorens ze goederen naar het buitenland kunnen verzenden. De tweede verklaring, leren-door-exporteren, stelt dat nieuwe exporteurs mogelijk de beste technologieën en bestuurstechieken leren die andere bedrijven op de internationale markten hanteren, en als gevolg daarvan hun productiviteitsgroei zien versnellen nadat ze op buitenlandse markten een plaats hebben veroverd. Tot dusver wordt zelfselectie op grond van empirische gegevens beschouwd als de meest plausibele en alomtegenwoordige verklaring, terwijl de gegevens een gemengd beeld schetsen voor de hypothese dat bedrijven leren door te exporteren.

Deze studie bekijkt de effecten van de uitvoer op de productiviteit opnieuw en maakt daarbij gebruik van een gegevensbestand over Belgische industriële ondernemingen voor de periode van 1996 tot 2005. De voornaamste nieuwigheid van deze studie in vergelijking met de meeste andere die reeds over dit thema beschikbaar zijn is dat ze gegevens bevat naar welke landen de bedrijven exporteren. Dit is van belang om een onderscheid te maken tussen de twee hierboven beschreven hypothesen, aangezien de effecten van leren-door-exporteren wellicht afhangen van de kenmerken van de landen van bestemming. Veeleer intuïtief wordt verondersteld dat exporteren naar technologisch verder gevorderde en rijkere landen meer productiviteitsverhogende leermogelijkheden biedt dan de export naar arme economieën met een technologische achterstand. Recent onderzoek aan de hand van Sloveense en Chinese gegevens op bedrijfsniveau beaamt dit.

De resultaten van deze paper geven in de eerste plaats aan dat de opgetekende productiviteitsverschillen tussen nieuwe exporteurs en niet-exporteurs in het jaar vóór de aanvang van de uitvoer toenemen met het ontwikkelingspeil van de landen van bestemming. Dit wijst er mogelijk op dat de eenmalige kosten die bedrijven moeten maken alvorens ze goederen naar andere landen verzenden, hoger zouden kunnen zijn in geavanceerde en verfijnde markten. Ten tweede tonen eenvoudige beschrijvende regressieanalyses aan dat ondernemingen die beginnen te verkopen aan het buitenland, aanzienlijke productiviteitswinsten boeken ten opzichte van bedrijven die enkel op de binnenlandse markt gericht blijven. Deze stijging van de efficiëntie is groter in bedrijven die beginnen te exporteren naar meer ontwikkelde landen. Hoewel die bevindingen het bestaan van effecten van leren-door-exporteren doen vermoeden, kunnen ze niet worden geïnterpreteerd als oorzakelijke verbanden, aangezien de regressieanalyse waarop ze berusten, wel eenvoudige correlaties, maar geen causale relaties kan onderkennen.

Om de causale effecten van de uitvoer op de productiviteit formeel te beoordelen, hanteert deze studie een matching-methodologie. Daarbij wordt elk pas exporterend bedrijf, in het jaar vóór de aanvang van de export, vergeleken met één of meer niet-exporterende bedrijven die beschikken over vergelijkbare, idealiter zelfs gelijke kenmerken. Dit maakt het mogelijk twee groepen bedrijven te vergelijken die het jaar vóór de aanvang van de export sterk overeenkomen op vele gebieden, behalve voor het feit dat het ene bedrijf begon te exporteren en het andere niet. Derhalve zou enig productiviteitsverschil dat ontstaat na het begin van de export, kunnen worden toegeschreven aan de keuze om al dan niet deel te nemen aan de exportmarkten.

Die methodologie levert geen aanwijzingen op van duidelijke verschillen in productiviteitsgroei tussen nieuwe exporteurs en niet-exporteurs. Dit geeft aan dat in België, in tegenstelling tot in Slovenië en China zoals blijkt uit recent onderzoek, het positieve verband tussen de productiviteit van exporteurs en het ontwikkelingspeil van de landen waarnaar ze exporteren, niet kan worden toegeschreven aan leereffecten. Dat verband vloeit hoogstwaarschijnlijk voort uit de selectie van de beste bedrijven in de meest ontwikkelde exportmarkten.